हिंदु धर्माची थोरवी सांगणारी ग्रंथमालिका : खंड ३

वेद

(जगातील पहिले वाङ्‌मय !)

मराठी (Marathi)

संकलक

हिंदु राष्ट्राच्या स्थापनेचा उद्घोष करणारे

सच्चिदानंद परब्रह्म डॉ. जयंत बाळाजी आठवले

आणि पू. संदीप गजानन आळशी

सनातन संस्था

卐 सनातनच्या ग्रंथांची भारतातील भाषांनुसार संख्या 卐

मराठी ३४५, इंग्रजी २०१, कन्नड १९९, हिंदी १९७, गुजराती ७०, तेलुगु ५४, तमिळ ४४, बंगाली ३०, मल्ल्याळम् २५, ओडिया २२, पंजाबी १३, नेपाळी ३ अन् आसामी २

फेब्रुवारी २०२५ पर्यंत ३६६ ग्रंथांच्या १३ भाषांत ९९ लाख १० सहस्र प्रती प्रसिद्ध !

ग्रंथाच्या संकलकांचा परिचय

सच्चिदानंद परब्रह्म डॉ. आठवले यांचा संक्षिप्त परिचय

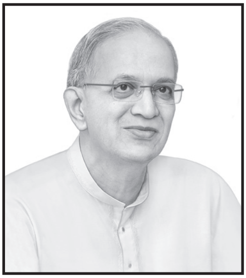

१. अध्यात्मप्रसारार्थ ‘सनातन संस्थे’ची स्थापना (२२ मार्च १९९९)

२. शीघ्र ईश्वरप्राप्तीसाठी ‘गुरुकृपायोग’ या साधनामार्गाची निर्मिती : गुरुकृपायोगानुसार साधना करून १२.३.२०२५ पर्यंत १३१ साधक संत झाले, तर १,०५२ साधकांची संतत्वाच्या दिशेने वाटचाल

३. देवता, साधना, राष्ट्ररचना, धर्मरक्षण आदी विषयांवर विपुल ग्रंथ-निर्मिती (वर्ष १९९५ पासून आरंभ)

४. हिंदुत्वनिष्ठ नियतकालिक ‘सनातन प्रभात’चे संस्थापक-संपादक (२८ एप्रिल १९९८ ते १९ एप्रिल २००० पर्यंत)

५. धर्माधिष्ठित हिंदु राष्ट्राच्या (ईश्वरी राज्याच्या) स्थापनेचा उद्घोष (वर्ष १९९८)

६. ‘हिंदु राष्ट्रा’च्या स्थापनेसाठी संत, संप्रदाय, हिंदुत्वनिष्ठ आदींचे संघटन आणि त्यांना आध्यात्मिक स्तरावर दिशादर्शन !

७. भारतीय संस्कृतीच्या जागतिक प्रसारार्थ ‘भारत गौरव पुरस्कार’ देऊन फ्रान्सच्या संसदेत सन्मान (५ जून २०२४)

(संपूर्ण परिचयासाठी वाचा – **www.Sanatan.org**)

सच्चिदानंद परब्रह्म डॉ. आठवले यांच्या आध्यात्मिक उत्तराधिकारी !

सद्गुरु (सौ.) बिंदा नीलेश सिंगबाळ आणि सद्गुरु (सौ.) अंजली मुकुल गाडगीळ या सच्चिदानंद परब्रह्म डॉ. आठवले यांच्या आध्यात्मिक उत्तराधिकारी आहेत. जीवनाडीपट्टी-वाचनाद्वारे सप्तर्षींनी केलेल्या आज्ञेनुसार १३.५.२०२० पासून सद्गुरु (सौ.) बिंदा सिंगबाळ यांना ‘श्रीसत्‌शक्ति’ आणि सद्गुरु (सौ.) अंजली गाडगीळ यांना ‘श्रीचित्‌शक्ति’ या उपाधीने संबोधले जात आहे. F (DrUtt + SStAG-Nav + SStBS-Nav)

पू. संदीप गजानन आळशी यांचा परिचय

सनातनच्या ग्रंथांच्या निर्मितीची सेवा करण्यासह राष्ट्रजागृती आणि धर्मप्रसार करणारे प्रसारसाहित्य (उदा. सनातन पंचांग, धर्मशिक्षण फलक इत्यादी) यांसाठी लेखन करतात. साधना, राष्ट्र अन् धर्म यांसंबंधी नियतकालिक ‘सनातन प्रभात’मधून प्रबोधनपर लेखनही करतात.

परात्पर गुरु डॉ. जयंत आठवले यांच्या उपाध्यांविषयीचे विवेचन !

थोर महर्षींनी सहस्रो वर्षांपूर्वी नाडीपट्ट्यांमध्ये भविष्य लिहून ठेवले आहे. या जीवनाडीपट्ट्यांच्या वाचनाच्या माध्यमातून महर्षी सनातन संस्थेला मार्गदर्शन करतात. १३.७.२०२२ पासून ‘सप्तर्षी जीवनाडीपट्टी’च्या वाचनाच्या माध्यमातून सप्तर्षींनी आज्ञा केल्याप्रमाणे परात्पर गुरु डॉ. आठवले यांना ‘सच्चिदानंद परब्रह्म’ ही उपाधी लावण्यात येत आहे. असे असले, तरी त्यापूर्वीच्या लिखाणात किंवा आताही साधक लिहून देत असलेल्या लिखाणात त्यांनी ‘प.पू.’ किंवा ‘परात्पर गुरु’ अशी उपाधी वापरली असेल, तर ती तशीच ठेवली आहे. F (DrV-Nav)

ग्रंथ वाचण्यास आरंभ करण्यापूर्वी पुढील प्रार्थना करा !

हे कुलदेवते (स्वतःच्या कुलदेवतेचे नाव घ्यावे) आणि श्री गणराया, आपल्या कृपेने या ग्रंथातील विषय मला नीट समजू दे अन् त्यानुसार मला योग्य आचरणही करता येऊ दे !

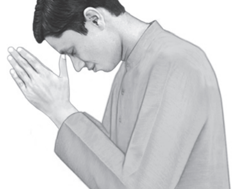

मनोगत

‘सत्यं वद । धर्मं चर ।’ हा प्राचीन हिंदु संस्कृतीने मनुष्याच्या सर्वांगीण ऐहिक आणि पारलौकिक उन्नतीसाठी, तसेच समाजाच्या सर्वंकष उत्थानासाठी सांगितलेला मूलमंत्र होय. ‘धर्म’ आणि ‘जीवन’ यांची सांगड घालण्यासाठी शाश्वत आणि चिरंतन अशा धर्मज्ञानाची आवश्यकता असते. प्राचीन ऋषीमुनींनी कष्टप्रद तपश्चर्या करून समग्र मानवजातीला कल्याणकारी ठरेल, असा ईश्वर प्रतिपादित धर्म स्वतःच्या अतींद्रिय ज्ञानाने अनुभवला आणि वेद, उपनिषदे, दर्शने, स्मृति आदी ग्रंथरूपात जतन केला. धर्माविषयीचे लिखाण ब्रह्मासंबंधी असल्याने आणि ब्रह्म अनादि-अनंत असल्याने ते लिखाणही अनंत काळ टिकते. म्हणूनच आपले धर्मग्रंथ काळावर मात करणारे ठरले आहेत. ईश्वरप्राप्तीची अनुभूती, हे धर्माचे अंतिम साध्य आहे. ही अनुभूती येण्याच्या दृष्टीने आत्मा-जगत्-ईश्वर इत्यादींसंबंधीचा तात्त्विक विचार ज्ञात (माहीत) असण्यासह धर्मविहित आचार-विचार, कर्तव्यकर्मे आदी धर्माचरणाच्या संदर्भात ज्ञान असणेही आवश्यक असते. धर्मग्रंथांच्या माध्यमातून या दोन्ही गोष्टींचे ज्ञान होते. भक्तीप्रधान वाङ्मयाच्या अध्ययनाने ईश्वरावरील भक्ती आणि श्रद्धा दृढ होण्यास साहाय्य होते.

आध्यात्मिक वाङ्मय म्हटले की वेद, उपनिषदे इत्यादी काहीतरी, असे बर्‍याच जणांना वाटते; कारण तेवढेच शब्द त्यांनी ऐकलेले असतात. ‘त्यांत काय सांगितले आहे’, याची कल्पना बहुतेकांना नसते. ती कल्पना यावी म्हणून या ग्रंथात हिंदूंच्या धर्मग्रंथांपैकी वेद आणि उपनिषदे यांविषयीचे विवेचन केले आहे. दर्शने, स्मृति आणि पुराणे या हिंदूंच्या प्रमुख प्रमाणभूत धर्मग्रंथांची विविध अंगे आणि उपांगे यांविषयीचे सविस्तर विवेचन सनातनच्या ‘दर्शने, स्मृति आणि पुराणे’ या ग्रंथात केले आहे.

‘धर्म म्हणजे नेमके काय’, हे समजण्यासाठी त्याविषयीचे तात्त्विक विवेचन सनातनच्या ‘धर्माचे मूलभूत विवेचन’ या ग्रंथात दिले आहे.

हा ग्रंथ वाचून अधिकाधिक जण धर्मपरायण (धर्माचरणी) होवोत आणि अधिकाधिक जणांमध्ये साधना करण्याची स्फूर्ती निर्माण होवो, ही श्री गुरुचरणी प्रार्थना. – **संकलक**

प्रकरण १

धर्मग्रंथांविषयी मूलभूत ज्ञान (माहिती)

अनुक्रमणिका

१. अध्यात्म आणि इतर विषय यांवरील लिखाण ८

२. सर्वसाधारण लेखकाचे आणि ऋषीमुनी अन् संत यांचे लिखाण १०

३. धर्मग्रंथ समजून घ्या; त्यांचा अर्थ लावू नका ! १०

३ अ. धर्मग्रंथांचा अर्थ लावण्यातील कठीणता ११

४. धर्मग्रंथांची वैशिष्ट्ये १२

५. मूलाधार धर्मग्रंथ १२

६. निरनिराळ्या धर्मग्रंथांची आवश्यकता १३

७. धर्मग्रंथांची भाषा १३

८. ग्रंथांचे वाङ्मयीन प्रकार १४

८ अ. गद्य आणि पद्य ८ आ. संहिता, आगम आणि तंत्र १४

९. रचनाकाळ १५

९ अ. युगानुसार ९ आ. ऐतिहासिकदृष्ट्या १५

१०. धर्मग्रंथ आणि दिशा १६

११. भारतात अध्यात्मशास्त्रातील बरेच मंत्र आणि धर्मग्रंथांतील तत्त्वज्ञान गुप्त का ठेवण्यात आले ? १६

१२. धर्मग्रंथांचे शुद्धीकरण १८

१३. धर्मग्रंथ घरी ठेवण्याचे महत्त्व १८

प्रकरण २

वेद

अनुक्रमणिका

१.	व्युत्पत्ती आणि अर्थ	२१
२.	समानार्थी शब्द – श्रुति	२१
३.	निर्माता	२१
४.	उद्देश	२४
५.	महत्त्व आणि वैशिष्ट्ये	२४
६.	वेदविभाजन	३०
७.	वेदांचे विभाग	४८
८.	वेदांगे	६१
९.	दशग्रंथ	६५
१०.	वेदांचा अर्थ समजून घेणे	६५
११.	वेदांचे रक्षण आणि अध्ययन	६९
१२.	वैदिक देवता	७०
१३.	वेद आणि साधनाकांड	७१
१४.	वेदांशी संबंधित वाणी आणि त्यांचे स्थान	७२
१५.	वेदकालीन संस्कृती	७२
१६.	वेदकालीन कौटुंबिक जीवन	७३
१७.	उपवेद	७३

धर्मासंबंधी टीका किंवा अयोग्य विचार आणि त्यांचे खंडण

अनुक्रमणिका

१. धर्मग्रंथांची व्युत्पत्ती, तसेच निर्मिती काळाविषयी केलेला अपप्रचार आणि त्यावरील खंडण ८२

१ अ. म्हणे, धर्मग्रंथ हे कलियुगात लिहिले गेले ! ८२

१ आ. म्हणे, याज्ञवल्क्यांनी वेदांनंतर खिलभाग रचला ! ८४

२. वेदांविषयी विकल्प निर्माण करणारे विचार ८५

२ अ. टीकाकारांनी वेदांविषयी विकल्प निर्माण करणे, म्हणजे स्वतःच्या बुद्धीचा नीचस्तर दाखवून देणे ! ८५

२ आ. धर्मासंबंधी अयोग्य वक्तव्ये करणारे साहित्यिक पु.ल. देशपांडे ! ८५

शीघ्र ईश्वरप्राप्तीसाठी सोपा मार्ग दर्शवणारा सनातनचा ग्रंथ !

गुरुकृपायोगानुसार साधना

कर्म, भक्ती आणि ज्ञान या योगमार्गांचा त्रिवेणी संगम असलेला ‘गुरुकृपायोग’ हा ईश्वरप्राप्तीचा सहज मार्ग आहे. प्रस्तूत ग्रंथात गुरुकृपायोगाचे महत्त्व, या योगमार्गामुळे इतर योगमार्गांच्या तुलनेत जलद होणारी आध्यात्मिक उन्नती, मृत्यूनंतरही जिवावर असणारी गुरुकृपा यांसारख्या विविधांगी विषयांवर मार्गदर्शन केले आहे.